

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการพัฒนาประเทศ เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในกิจกรรมการพัฒนาทุก ๆ ด้าน แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและหลักสูตรการศึกษาเป็นแม่บทสำคัญในการกำหนดผลผลิตทางการศึกษาและกระบวนการจัดการศึกษาแก่ประชาชนพลเมืองของประเทศ ทั้งแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540 - 2544) และหลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ต่างก็ให้ความสำคัญแก่ท้องถิ่น ชุมชน และภูมิปัญญาชาวบ้าน ในแง่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่น มีส่วนในการพัฒนาหลักสูตรของท้องถิ่นขึ้นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นได้ (กรมวิชาการ, 2546, หน้า 1)

การจัดการศึกษาประเภทใดและระบบใดก็ดีจะขาดหลักสูตรเสียมิได้ เพราะหลักสูตรจะเป็นโครงร่างกำหนดไว้ว่าจะให้เด็กได้รับประสบการณ์อะไรบ้างจึงจะเป็นประโยชน์ต่อเด็กและสังคม หลักสูตรเป็นแนวทางที่จะสร้างความเจริญเติบโตให้แก่ผู้เรียน นอกจากนี้ หลักสูตรยังเป็นเครื่องชี้ให้เห็นโฉมหน้าของสังคมในอนาคตว่าจะเป็นอย่างใรรีกด้วย (กรมวิชาการ, 2540, หน้า 1-2)

ด้วยวิสัยทัศน์ของรัฐที่เชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาในการสร้างคน สร้างงาน เพื่อช่วยกอบกู้วิกฤตเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เป็นการสร้างชาติให้มั่นคงยั่งยืน เชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาในการสร้างชาติ ปรับโครงสร้างระบบการศึกษา ยึดหลักบริหารจัดการที่เน้นคุณภาพ ประสิทธิภาพความเสมอภาค ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและเชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาเพื่อสร้างคน บูรณาการการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในการปฏิรูปการเรียนรู้ และเชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาสร้างงาน สร้างเยาวชนให้มีความรู้คู่การทำงาน ซึ่งตามหลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 นั้นมีจุดมุ่งหมาย คือ มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข อยู่บนพื้นฐานของความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงต้องเน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับการงานอาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 3-4)

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานอาชีพและเทคโนโลยี มีทักษะการทำงาน ทักษะการจัดการ สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศ

และเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการทำงานอย่างถูกต้อง เหมาะสม คุ่มค่าและมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมพื้นฐาน ได้แก่ ความขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด และอดทน อันจะนำไปสู่การให้ผู้เรียน สามารถช่วยเหลือตนเองและพึ่งตนเองได้ตามพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง สามารถดำรงชีวิต อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ร่วมมือและแข่งขันในระดับสากลในบริบทของสังคมไทย (กรมวิชาการ, 2546, หน้า 11)

วิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นสาระที่เน้น กระบวนการทำงานและการจัดการอย่างเป็นระบบ พัฒนาการคิดสร้างสรรค์ มีทักษะการออกแบบ งาน และการทำงานอย่างมีกลยุทธ์ โดยใช้กระบวนการเทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนนำเทคโนโลยีมาใช้และประยุกต์ใช้ในการทำงาน รวมทั้งการสร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์ หรือวิธีการใหม่ เน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและพลังงานอย่างประหยัดและคุ้มค่า เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีจึงกำหนด วิสัยทัศน์ “การเรียนรู้ที่ขยันและการแก้ปัญหาเป็นสำคัญ บนพื้นฐานของการใช้หลักการและ ทฤษฎีเป็นหลัก ในการทำงานและแก้ปัญหา” งานที่นำมาฝึกฝนเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ของกลุ่มนั้น เป็นงานเพื่อการดำรงชีวิตในครอบครัวและสังคมและงานเพื่อการประกอบอาชีพ ซึ่งงานทั้งสอง ประเภทนี้ เมื่อผู้เรียนได้รับการฝึกฝนตามกระบวนการเรียนรู้ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน อาชีพและเทคโนโลยีแล้ว ผู้เรียนจะได้รับการปลูกฝังและพัฒนาให้มีคุณภาพและคุณธรรม การเรียนรู้จากการทำงานและการแก้ปัญหาของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จึงเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการบูรณาการ ความรู้ ทักษะ และความดีที่หลอมรวมกันจนก่อเกิดเป็น คุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด (กรมวิชาการ, 2546, หน้า 11)

กลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยี มุ่งพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมเพื่อให้เป็นคนที่มีความรู้ ความสามารถ โดยมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำรงชีวิตและ ครอบครัว การอาชีพเทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ มีทักษะการทำงาน การประกอบอาชีพ การจัดการ การแสวงหาความรู้ เลือกใช้เทคโนโลยีและ เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงาน สามารถทำงานอย่างมีกลยุทธ์ สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือ วิธีการใหม่ ๆ มีความรับผิดชอบ ขยัน ซื่อสัตย์ อดทน รักการทำงาน ประหยัด อดออม ตรงต่อเวลา เอื้อเฟื้อเสียสละ และมีวินัยในการทำงาน เห็นคุณค่าความสำคัญของงานและอาชีพสุจริต ตระหนัก ถึงความสำคัญของสารสนเทศ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและพลังงาน (กรมวิชาการ, 2546, หน้า 11)

อำเภออินทร์บุรี ซึ่งจัดว่าเป็นอำเภอที่มีขนาดใหญ่มากในจังหวัดปราจีนบุรี มีประชากร ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมในอดีต แต่ปัจจุบันประชาชนหันมาประกอบอาชีพรับจ้าง

เพราะเนื่องด้วยมีโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมาก และอาชีพอิสระตามความถนัดของตนเอง สัมผัสวิถีชีวิตที่เคยเป็นสังคมเกษตรกรรม (www.prachinburi.go.th)

อนึ่ง การเกษตรกรรม เช่น การปลูกพืชผักบางอย่าง คือ ผักกระเฉดชะลูดน้ำ ที่จัดว่าเป็นของดีเมืองกบินทร์ ซึ่งรูปแบบและวิธีการผลิตของแต่ละท้องถิ่นก็แตกต่างกันไป อำเภอ กบินทร์ มีการผลิตผักกระเฉดในรูปแบบใหม่โดยภูมิปัญญาชาวบ้านที่ผลิตผักกระเฉดไร้นม หรือที่เรียกว่า ผักกระเฉดชะลูดน้ำ ซึ่งทั้งผักกระเฉดที่มีนม และที่ไม่มีนม ต่างก็ได้รับความนิยมจากผู้บริโภคเป็นจำนวนมาก มีชื่อเสียงโด่งดังในความแตกต่าง และรสชาติ เมื่อนำมาประกอบอาหาร หรือบริโภคเปล่า ๆ และกำลังเป็นที่ต้องการของตลาดเป็นอย่างมากในตอนนี้ ก็ยังเป็นที่ยึดกันแต่ในนาม แต่ขาดการสืบทอดภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาจากรุ่นหลัง ๆ จึงควรอย่างยิ่งที่เยาวชนจะต้องเรียนรู้สิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ที่มีในท้องถิ่นของตน เพื่อสืบสานความเป็นตัวตนที่แท้จริงของท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่บรรพบุรุษสั่งสมมา

ด้วยเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ผักกระเฉดชะลูดน้ำของดีเมืองกบินทร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพราะผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งสาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว เป็นสาระที่เกี่ยวกับการทำงานในชีวิตประจำวันทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม ที่ว่าด้วยงานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์ และงานธุรกิจ ซึ่ง งานเกษตร เป็นงานที่เกี่ยวกับการทำงานในชีวิตประจำวัน ซึ่งประกอบด้วย การปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ตามกระบวนการผลิตและการจัดการผลิต มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิต ปลูกฝังความรับผิดชอบ ขยัน อดทน การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งโรงเรียนที่ผู้วิจัยทำงานอยู่นั้น คือ โรงเรียน บ้านบุเสี้ยว ซึ่งมีบริเวณที่เป็นสระน้ำอยู่มาก เป็นโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อโครงการอาหารกลางวัน แต่ปัจจุบันมิได้ใช้ประโยชน์ในด้านการเกษตรที่เกี่ยวกับการผลิตพืชเลย ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของพืชผักที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นชนิดนี้ และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมการประกอบอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่นของผู้เรียน สมดังคำขวัญของอำเภอ กบินทร์บุรีว่า “ผักกระเฉดชะลูดน้ำ เลื่องลือนามด่านหนุมาน ปราการภาคบูรพา รมี่ค่าทองคำ ดันแม่น้ำบางปะกง ดงข้าวโพดแหลมทอง ถิ่นของนกเป็ดน้ำ งามล้ำหนองปลาแขยง” และรวมไปถึงสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแม่บท ข้อ 9 ว่า “รักประเทศไทยและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม” โดยผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนี้จะมีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน ตลอดจนความต้องการของท้องถิ่นสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ผักกระเฉดชะลูดน้ำ ของดีเมืองกบินทร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ผักกระเฉดชะลูดน้ำ ของดีเมืองกบินทร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านเจตคติต่อหลักสูตรและ ด้านทักษะและกระบวนการในการทำงานของนักเรียน

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ผักกระเฉดชะลูดน้ำ ของดีเมืองกบินทร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. เจตคติต่อหลักสูตรของนักเรียนหลังเรียนด้วย หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ผักกระเฉดชะลูดน้ำ ของดีเมืองกบินทร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก
3. ทักษะและกระบวนการในการทำงานของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ได้หลักสูตรเรื่อง ผักกระเฉดชะลูดน้ำ ของดีเมืองกบินทร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สอดคล้องกับความต้องการและสภาพของท้องถิ่น
2. เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
3. เป็นแนวทางสำหรับนักเรียนในการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการประกอบอาชีพหลัก และอาชีพเสริมด้านเกษตรกรรมต่อไปในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา กบินทร์นาทอง อำเภอกบินทร์บุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี จังหวัด ปราจีนบุรี 10 โรงเรียน จำนวน 148 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบุเสี้ยว อำเภอกบินทร์บุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี 1 ห้องเรียน จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551

4. ขอบเขตด้านเนื้อหา เนื้อหาที่นำมาพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง ผักกระเฉดชะลูดน้ำ ของดีเมืองกบินทร์ คือ สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว เป็นสาระที่เกี่ยวกับการทำงานในชีวิตประจำวันทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม ที่ว่าด้วยงานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์ และงานธุรกิจ ซึ่ง งานเกษตร เป็นงานที่เกี่ยวกับการทำงานในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย การปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ตามกระบวนการผลิตและการจัดการผลิต มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิต ปลูกฝังความรับผิดชอบ ขยัน อดทน การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม สาระการเรียนรู้ของงานเกษตรมีรายละเอียด ดังนี้

1. พืช

1.1 การผลิตพืช

1.1.1 การเตรียมการก่อนการปลูกพืช

1.1.1.1 การศึกษาข้อมูลและวางแผนเกี่ยวกับผักกระเฉดชะลูดน้ำ

1.1.1.2 การเตรียมพื้นที่ผักกระเฉดชะลูดน้ำ

1.1.1.3 การเตรียมดิน วัสดุและอุปกรณ์

1.1.2 การปลูก

1.1.3 การให้น้ำ

1.1.3 การปฏิบัติรักษา (การใช้ปุ๋ย การป้องกันกำจัดศัตรูพืช ฯลฯ)

1.1.4 การเก็บเกี่ยว

1.2 การจัดการผลิต

1.2.1 วิจัยการหลักการเก็บเกี่ยว

1.2.1.1 การทำความสะอาด

1.2.1.2 การคัดขนาด

1.2.1.3 การบรรจุภัณฑ์

1.2.2 การใช้ประโยชน์ การถนอมอาหารและการแปรรูป

1.2.3 การจัดจำหน่าย

1.2.3.1 การบันทึกทรัพย์สิน - รายจ่าย

1.2.3.2 การกำหนดราคาขาย

1.2.3.3 การขาย

1.3 ความปลอดภัยในการทำงาน

1.4 การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้หนึ่งในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการทำงาน ทำงานเป็น รักการทำงาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความสามารถในการจัดการ การวางแผนออกแบบการทำงาน สามารถนำเอาความรู้เทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ และประยุกต์ใช้ในการทำงาน สร้างพัฒนางาน ผลิตภัณฑ์ ตลอดจนวิธีการใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพ ของงานและการทำงาน

2. หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง หลักสูตรที่นำเอาหลักสูตรแม่บทมาปรับเปลี่ยนรายละเอียด ของเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนและการวัดผลและประเมินผลให้ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

3. การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง ขั้นตอนการสร้างหลักสูตร 'ได้แก่

3.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน หมายถึง การศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูล ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

3.2 การสร้างหลักสูตร หมายถึง การพัฒนาหลักสูตรตามแนวของ ทาบา ซึ่งมี 7 ขั้นตอน คือ วิจัยความต้องการ กำหนดจุดประสงค์ คัดเลือกเนื้อหา จัดเนื้อหาสาระคัดเลือก ประสพการณ์การเรียนรู้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และกำหนดแนวทางการประเมินผล

3.3 การทดลองใช้หลักสูตร หมายถึง การนำหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องผักกระเฉด ชะลูดน้ำ ของคีเมืองกบินทร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนโรงเรียนบ้านนุเสี้ยว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรีเขต 2 1 ห้องเรียน จำนวน 25 คน

3.4 การประเมินหลักสูตร หมายถึง กระบวนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล นำผลมาใช้ในการเปรียบเทียบระหว่างผลการใช้หลักสูตรที่วัดได้กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อ หาข้อบกพร่องหรือปัญหา และพิจารณาคุณค่าของหลักสูตร

3.5 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร หมายถึง การนำข้อมูลผลการทดลองใช้หลักสูตรมาใช้ เพื่อปรับปรุงแก้ไข แล้วจัดทำเป็นหลักสูตรฉบับสมบูรณ์

4. เทคนิคปุยซงก์ หมายถึง วิธีการที่ใช้ในการตรวจสอบคุณค่าของเอกสารหลักสูตรและการสอนที่พัฒนาขึ้นก่อนการนำไปใช้จริง โดยวิเคราะห์องค์ประกอบ 3 ส่วน ของหลักสูตร คือ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล เพื่อหาคุณภาพของหลักสูตรโดยคณะผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำหลักสูตรไปทดลองใช้

5. การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง หมายถึง แนวการวัดผลและประเมินผลของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งเน้นการวัดพฤติกรรมความสามารถ เครื่องมือการวัดจะต้องหลากหลายวิธีการวัด เป็นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้จากการที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติงาน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการนำความรู้และทักษะที่เรียนไปใช้ในสภาพและสถานการณ์จริง หรือเชื่อมโยงใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงมากที่สุด การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง มักมีการกำหนดชิ้นงาน หรือภาระงาน ให้ผู้เรียนปฏิบัติ และมีการใช้เครื่องมือการวัดและประเมินผล ที่มีเกณฑ์พร้อมทั้งคำอธิบายคุณภาพของงานตามเกณฑ์ไว้อย่างชัดเจน

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของนักเรียน และทักษะกระบวนการปฏิบัติงาน เรื่อง ผักกระเฉดชะลูดน้ำ ของดีเมืองกบินทร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

7. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง เครื่องมือที่ใช้วัดความสามารถด้านความรู้ความเข้าใจของนักเรียนในเรื่อง ผักกระเฉดชะลูดน้ำ ของดีเมืองกบินทร์

8. ทักษะและกระบวนการในการทำงาน หมายถึง ความสามารถในการทำงานด้วยตนเอง โดยมุ่งเน้นการฝึกวิธีการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการทำงานเป็นรายบุคคล การทำงานเป็นรายกลุ่ม ซึ่งจะทำให้สามารถทำงานได้บรรลุตามเป้าหมาย ได้แก่ การวิเคราะห์งาน การวางแผนในการทำงาน การปฏิบัติงาน และการประเมินผลการทำงาน

9. แบบวัดทักษะและกระบวนการในการทำงาน หมายถึง เครื่องมือวัดความสามารถในการทำงานด้วยตนเอง โดยมุ่งเน้นการฝึกวิธีการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการทำงานเป็นรายบุคคล การทำงานเป็นรายกลุ่ม ซึ่งจะทำให้สามารถทำงานได้บรรลุตามเป้าหมาย ได้แก่ การวิเคราะห์งาน การวางแผนในการทำงาน การปฏิบัติงาน และการประเมินผลการทำงาน ของนักเรียน ในเรื่อง ผักกระเฉดชะลูดน้ำ ของดีเมืองกบินทร์

10. เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ความคิดเห็น และการกระทำของนักเรียน ที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง ผักกระเฉดชะลูดน้ำ ของดีเมืองกบินทร์

11. แบบวัดเจตคติ หมายถึง เครื่องมือที่ใช้วัดความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ความคิดเห็น และการกระทำของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง ผักกระเฉดชะลูดน้ำ ของคีเมืองกบินทร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งวัดได้จาก แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

12. ผักกระเฉดชะลูดน้ำ หมายถึง พืชล้มลุก ที่ขึ้นตามหนองน้ำ คลองบึง ตามธรรมชาติ ซึ่งคนไทยรู้จักและนำมาบริโภคหลายชั่วอายุคนแล้ว และได้มีการปลูกตามหัวไร่ปลายนานแต่ในปัจจุบันได้มีเกษตรกรหลายรายที่หันมาปลูกผักกระเฉดเป็นอาชีพหลัก และทำรายได้เป็นจำนวนไม่น้อย ผักกระเฉดสามารถปลูกได้หลายวิธี ซึ่งรูปแบบและวิธีการผลิตของแต่ละท้องถิ่นก็แตกต่างกันไป จังหวัดปราจีนบุรี โดยเฉพาะอำเภอกบินทร์บุรีมีการผลิตผักกระเฉดในรูปแบบใหม่ โดยภูมิปัญญาชาวบ้านที่ผลิตผักกระเฉดไร้เนม หรือที่เรียกว่า ผักกระเฉดชะลูดน้ำ ซึ่งทั้งผักกระเฉดมีเนม และไม่มีเนม ต่างก็ได้รับความนิยมจากผู้บริโภคเป็นจำนวนมาก

13. อำเภอกบินทร์บุรี หมายถึง อำเภอกำแพงแห่งหนึ่งที่อยู่ในจังหวัดปราจีนบุรี มีพื้นที่มากที่สุด และมีประชากรอาศัยอยู่มากที่สุด